

GEZİ YAZISI

✓ Yazarın, **gezip gördüğü yerleri** kendine özgü bir tarzda anlattığı yazılara “gezi yazısı” denir.

✓ Gezi yazısı, insanın gezip gördüğü yerlerde edindiği **bilgi ve izlenimleri anlatma ihtiyacından** kaynaklanır.

✓ Gezi yazıları, yazarın özenli ve sanatsal bir dil kullanması yönüyle **edebî nitelik** taşır.

✓ Gezi yazılarına “**seyahatname**”, bu yazıları gezerek yazan kişiye “**gezgin**” ya da “**seyyah**” denir.

✓ Bir gezi yazısı, konu alınan yerin coğrafi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikleriyle ilgili bilgiler içerir.

✓ Türk edebiyatında ilk seyahatname, **Seydi Ali Reis’in Miratü’l-Memalik (Memleketlerin Aynası)** adlı eseridir.

✓ Türk edebiyatında en tanınmış seyahatname ise **Evliya Çelebi’nin Seyahatname** adlı eseridir.

✓ Gezi yazıları da diğer yazı türleri gibi belli bir plan çerçevesinde yazılır.

✓ Bir gezi yazısında **giriş, gelişme ve sonuç** bölümleri yer alır. Bu bölümler, gezi yazısının yapı unsurlarıdır.

✓ Bir gezi yazısında **açıklayıcı, betimleyici, öyküleyici anlatım biçimlerinden; tanımlama, örneklendirme, tanık gösterme, karşılaştırma, benzetme** gibi yöntemlerden yararlanır.

✓ Bir gezi yazısında **hem öznel hem nesnel ifadeler** yer alır.

Öznellik: Bir yargının kişisel görüş içermesidir.

Nesnellik: Bir yargının kişisel görüş içermemesi, doğruluğunun ya da yanlışlığının kanıtlanabilmesidir.

ANADOLU NOTLARI

Orhangazi'den bir arabaya binip İznik gölünün güney kıyısını takibe başlayın. Yarım saat gittikten sonra birdenbire asfalt bir yola sapacak, kendinizi büyük bir şehre giriyor sanacaksınız. Hayır. Burası Sözlözmüslim isminde mini mini bir köydür. Asfalt yol, nihayet yirmi beş, otuz metreden ibaret bir süs, bir oyuncaktır. Karşınıza çıkacak temiz çehreli, temiz kıyafetli bir köy delikanlısı size tatlı bir saffetle "Ben, buranın muhtarıyım. Heves ettik de bu asfalt yolu bu kadarlık yapıverdik. Ne yapalım? Fazlasına kudretimiz yok." diyecek.

...

Çardaklardan biri kır kahvesi... **Üstünde ağaç dalları ve tek tük yapraklar var. Kahve ocağının bulunduğu yerin üstü ve etrafı nispeten daha muhafazalı.** Fakat nihayet **tramvay sahanlığı genişliğinde bir yerde** kahveci, kahvecinin bir alay hırdavatı ve iki müşterisi barınıyor. Ben, yanaşmaya cesaret edemeyerek uzaktan hasetle bakıyorum. Onlar, bu hissimi anlamışlar gibi "Siz de buyurun, ıslanmayın." diyorlar.

...

Evet, İstanbul'un burnunun dibindeki Çatalca'da, bu eski vilayet merkezinde istasyonla şehir arasında adamakıllı bir yol yok. Yağışlı havalarda arabalar ortadan çekiliyor; halk, muhasarada kalıyor. Biz yağmurların ilk başladığı günde bu on dakikalık yolu âdeta maceralarla geçtik. Bir, iki kere devrilecek gibi olduk; küçük bir dereye daldık, çıktık.

...

Yağmur, aşçı dükkânının camından geçerek önümdeki masanın muşambasına damlıyor. Hazır yemekleri gözüm kesmediği için ateşe bir dilim et koydurdum. Tavanları delip geçen yağmurun benim yazlık iskarpinleri ne şekle soktuğunu anlatmaya hacet yok. Potininin içine kat kat gazete kâğıtları yayarak etin pişmesini bekliyorum. Sonra, artık yağmurdan hiçbir pervam kalmayacak surette ıslanmış olduğum için çarşığı, sokakları rastgele dolaşıyorum. Bu sefer daha iyi bir otomobille tekrar Çatalca istasyonu... Doğrusunu söylemek lazım gelirse bugünkü panayır Çorlu'da değil, Çatalca istasyonunda, biraz sonra da trende kuruluyor.

...

Reşat Nuri Güntekin

- Parça, Reşat Nuri Güntekin'in *Anadolu Notları* adlı gezi yazısından alınmıştır.
- İlk paragrafta, yazarın gezdiği yerde edindiği bir tecrübe var. Yazar, bu tecrübeyle ilgili olarak okura rehberlik yapıyor.
- İlk paragrafta doğal, samimi, karşıdakiyle konuşur gibi bir üslup kullanılmış.

- İkinci paragrafın işaretli yerlerinde yazar, betimleyici anlatım kullanmış. Gezdiği yeri okura tanıtıyor. Ayrıca dâhil olduğu bir diyalogdan söz ediyor.

- Üçüncü paragrafta yazar, gezip gördüğü Çatalca hakkında bilgi veriyor, açıklayıcı anlatım kullanmış, yaşadığı olayı kısaca anlatırken öyküleyici anlatımdan yararlanmış.

- Dördüncü paragrafta yazar, Çatalca'daki yemek tecrübesinden söz etmiş. Bir olay akışı aktardığı için öyküleyici anlatım kullanmış.

(MEB'de Falih Rıfkı Atay'ın *Bizim Akdeniz* kitabından bir bölüm vardı.)